

ВПРАВИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В АУДІЮВАННІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

У статті розглядається підсистема вправ для формування англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі самостійної роботи. Описано три етапи формування цієї компетенції: підготовчий, основний, підсумковий. До підсистеми вправ включено три групи вправ, ілюстровані прикладами: для формування мовленнєвих навичок та розвитку мовленнєвих механізмів аудіювання у процесі СР; для розвитку та вдосконалення метакогнітивних умінь у СР з аудіювання; для розвитку та вдосконалення умінь аудіювання у СР.

Ключові слова: підсистема вправ, підготовка майбутніх учителів, самостійна робота, компетенція в аудіюванні.

Реформування системи мовної підготовки майбутніх учителів передбачає розвиток їх пізнавальної самостійності, підготовку до безперервної професійної самоосвіти, соціальної та професійної мобільності. Одним із пріоритетних завдань є формування англомовної компетенції в аудіюванні (КА) майбутніх учителів у процесі самостійної роботи (СР), оскільки від рівня іншомовної професійно-спрямованої компетенції майбутнього вчителя значною мірою залежить його здатність до подальшого вміння користуватися іноземною мовою в професійному спілкуванні. Необхідною передумовою організації навчального процесу з формування англомовної КА майбутніх учителів у процесі СР є чітке уявлення про етапність навчання та підсистему вправ, що уможливило ефективну реалізацію відповідної методики навчання на практиці.

Проблема створення підсистеми вправ для формування КА для студентів-майбутніх учителів розглядалася такими вченими, як: Н. Ю. Абрамовская, Д. В. Агапова, О. Б. Бігич, О. Ю. Бочкарьова, К. М. Бржозовська, Р. І. Вікович, А. Є. Капаєва, Н. Ю. Кіріліна, М. С. Кіронова, К. О. Колеснікова, Я. А. Крапчатова, О. А. Мацнева, Д. В. Позняк, Т. В. Савицька, О. О. Сіваченко, І. В. Шукіна. Однак питання розробки підсистеми вправ для формування КА майбутніх учителів у процесі СР залишається теоретично і практично не розробленим.

У зв'язку з цим метою статті є представити теоретично обгрунтовану підсистему вправ для формування КА майбутніх учителів у процесі СР. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань: 1) проаналізувати основні вимоги до вправ, що зумовлюють критерії визначення типів і видів вправ; 2) проаналізувати етапи формування КА майбутніх учителів у процесі СР; 3) навести приклади вправ, які майбутні учителі виконують під час навчання.

Основною одиницею підсистеми є вправа, що включає такі компоненти: завдання, зразок його виконання, виконання завдання та контроль. Нами були враховані вимоги до кожного з компонентів вправи, запропоновані Н. К. Склярєнко [9, с. 3]. Так, для завдань до вправ висувались вимоги комунікативності, створення навчально-комунікативної ситуації, вмотивованості та новизни. Для фази виконання завдання враховувались форма організації роботи, рівень автономії дій студентів, наявність / відсутність опор. Для розробки останньої фази вправи був визначений об'єкт контролю (рівень сформованості англомовної КА) та обрані форми та види (само)контролю. З огляду на специфіку нашого дослідження особливої ваги набувають такі вимоги, як врахування рівня автономії студента та використання форм контролю, відповідних меті та умовам навчання у процесі СР.

Таким чином, визначивши основні вимоги до вправ для формування КА майбутніх учителів у процесі СР та ґрунтуючись на загальноприйнятій класифікації вправ для навчання аудіювання, ми розробили вправи відповідно до таких критеріїв: 1) спрямованість на прийом або видачу інформації (рецептивні, рецептивно-репродуктивні, рецептивно-продуктивні, продуктивні вправи); 2) комунікативність (комунікативні, умовно-комунікативні, некомунікативні вправи); 3) вмотивованість (вмотивовані вправи); 4) ступінь керування мовленнєвою діяльністю студентів (вправи з повним, з частковим і з мінімальним керуванням); 5) за участю рідної мови (одномовні, двомовні); 6) наявність опор (вправи без опор, вправи зі спеціально створеними опорами); 7) функція у навчальному процесі (тренувальні, контрольні); 8) місце виконання (аудиторні, домашні); 9) спосіб організації або режим і форма роботи (індивідуальні, з фонограмою) [7, с. 66; 9, с. 3–7].

Для досягнення цілей навчання необхідно розробити вправи різних типів і видів, визначити етапи навчання, включити вправи до відповідної підсистеми. Слідом за А. М. Щукіним, під системою вправ розуміємо сукупність різних типів, видів і різновидів вправ, об'єднаних згідно з призначенням матеріалом та способом виконання [1, с. 276]. Стосовно навчання окремого ВМД, яке відбувається в певних умовах і не передбачає формування всіх умінь у цьому ВМД використовується термін "підсистема вправ".

Визначаючи етапність формування англомовної АК майбутніх учителів, слід звернутися до опису процесу сприйняття на слух аудіотексту. Так, послідовність розуміння іншомовного аудіотексту включає такі етапи: 1) стратегічний (підготовчий етап) – попереднє орієнтування в комунікативній ситуації, в ході якої студент отримує інформацію про тематику мовленнєвого висловлювання, розумове налаштування на усвідомлення загального спрямування мовленнєвого АТ (аудіотексту), його учасників, комунікативний простір, пошук та усвідомлення головної думки висловлювання, усвідомлення мети, мотиву та смислу АТ, комунікативного наміру мовця, 2) етап первинного формування образу АТ – первинне сприйняття мовного та мовленнєвого матеріалу, формулювання основної мети АТ, мовного образу на основі мовного досвіду слухача, 3) етап пізнання образу АТ (перехід від образу до розуміння АТ) – пізнання мовного матеріалу за формальними ознаками (фонетичними, лексичними, граматичними), смислове сприйняття на рівні слова та словосполучення, смислових блоків, смислової інтерпретація мовленнєвого АТ (повне розуміння) [6, с. 132–137].

На основі дослідження психолого-педагогічних передумов [12] та змісту формування англомовної КА [11], враховуючи вимоги щодо розвитку вмій аудіювання на першому курсі ВНЗ, та спираючись на дослідження з проблеми навчання аудіювання (І. І. Халєєва (1989), О. Б. Бігич (2012), Н. В. Слукіна (1996), В. В. Черниш (2001), Я. М. Колкер (2002), К. М. Бржозовська (2003), Д. В. Агапова (2004), Н. Ю. Кірілліна (2006), О. Ю. Бочкарьова (2007), Д. В. Позняк (2007), К. О. Колеснікова (2008), О. О. Сіваченко (2009), О. А. Мацнєва (2009) було визначено три етапи формування КА майбутніх учителів: *підготовчий, основний і підсумковий*. Такий розподіл процесу навчання аудіювання на етапи був здійснений згідно зі ступенем самостійності студентів у СР, розвитку у них метакогнітивних умінь, а також з урахуванням основної мети нашого дослідження.

Так, на *підготовчому етапі* необхідно розвивати психологічні механізми аудіювання (мовленнєвий слух, ймовірного прогнозування, пам'яті, осмислення), активізувати фонові знання та вдосконалювати лексичні, граматичні та фонетичні навички аудіювання, ознайомити студентів зі стратегіями роботи з АТ, а також розвивати рефлексивно-мотиваційні вміння, без яких формування англомовної КА у процесі СР не може бути успішним. Отже, на підготовчому етапі реалізується процесуальний аспект ЗН аудіювання. На цьому етапі визначається мета аудіювання, усуваються труднощі аудіювання, створюється мотивація до слухання, і таким чином процес навчання стає мотивованим та особистісно-орієнтованим. Оскільки володіння фоновою інформацією уможливує концентрацію на АТ та вибір стратегії аудіювання, то на дотекстовому етапі роботи студенти "занурюються" в контекст ситуації [10, с. 19].

Під час підготовчого етапу викладач пояснює студентам, як організувати СР з аудіювання, заповнювати навчальний щоденник та контрольний лист самопостереження рівня сформованості англомовної КА у процесі СР. Студенти вивчають пам'ятку "Як самостійно працювати з аудіотекстом?", яка допомагає зорієнтуватись у послідовності дій щодо слухання аудіотексту та виконання вправ з аудіювання.

На підготовчому етапі виконуються вправи чотирьох підгруп:

- 1) для формування і вдосконалення рефлексивно-мотиваційних умінь;
- 2) для формування граматичних навичок аудіювання;
- 3) для формування лексичних навичок аудіювання;
- 4) для розвитку ймовірного прогнозування.

Вправи цього етапу є некомунікативними й умовно-комунікативними; рецептивними та рецептивно-репродуктивними; частково керованими; за режимом організації роботи – індивідуальними.

На *основному етапі* формування англомовної КА має місце розвиток умінь розуміння основного змісту АТ, умінь часткового розуміння АТ, умінь повного розуміння АТ, умінь письмової фіксації інформації, вмій орієнтації та реалізації спланованих дій. Студенти вчаться використовувати стратегії аудіювання залежно від поставленої мети. На цьому етапі реалізується предметний (комунікативний) аспект навчання аудіювання, який полягає у розвитку рецептивних умінь розуміти зміст почутої інформації. Основний етап роботи над текстом має на меті розвиток умінь смислової переробки інформації та фіксації сприйнятої інформації на слух, а також виявлення змісту прослуханого АТ – розкриття сюжетної лінії, подій, основної ідеї, емоційного фону.

На зазначеному етапі студенти вчаться розрізняти основну та другорядну інформацію, здійснювати сприйняття інформації згідно із завданням [5, с. 112], встановлювати причинно-наслідкові зв'язки в АТ, висловлювати власне ставлення, робити висновки, оволодівають прийомами письмової фіксації інформації при аудіюванні.

Вправи цього етапу також підрозділяються на підгрупи:

- 1) для формування і вдосконалення інструментально-організаційних умінь;
- 2) для формування і вдосконалення вмінь реалізації навчальної діяльності;
- 3) для розвитку механізму осмислення АТ;
- 4) для розвитку механізму ймовірного прогнозування;
- 5) для розвитку вмінь розуміння основного змісту АТ;
- 6) для розвитку вмінь часткового розуміння АТ;
- 7) для розвитку вмінь повного розуміння АТ;
- 8) для розвитку вмінь письмової фіксації інформації під час аудіювання.

На основному етапі пропонуються умовно-комунікативні, комунікативні рецептивні та рецептивно-репродуктивні вправи із частковим і мінімальним рівнем керування, за режимом організації роботи – індивідуальні.

Підсумковий етап спрямований на вдосконалення вмінь аудіювання у процесі СР з одночасним формуванням умінь (само)контролю та рефлексії набутого рівня володіння англомовної КА. Вони спрямовані на перевірку повноти та точності прослуханого АТ. Підсумковий етап роботи з текстом має на меті аналіз, узагальнення інформації, прослуханої в тексті. Завдання цього етапу стимулюють осмислення прослуханої інформації. На цьому етапі виконуються вправи таких підгруп: 1) для розвитку вмінь реалізації навчальної діяльності; 2) для розвитку вмінь розуміння основного змісту АТ; 3) для розвитку вмінь часткового розуміння АТ; 4) для розвитку вмінь повного розуміння АТ; 5) для розвитку вмінь письмової фіксації інформації; 6) для розвитку вмінь (само)контролю та рефлексії.

Отже, формування англомовної КА у процесі СР відбувається на трьох етапах. У межах кожного етапу навчання передбачається використання груп вправ, створених на матеріалі АТ, відібраних з директорій подкастів мережі Інтернет.

З метою створення підсистеми вправ для формування англомовної КА майбутніх учителів у процесі СР слід проаналізувати наявні в науці точки зору з цього питання. Дослідники виділяють різні підсистеми вправ для формування навичок і розвитку вмінь зазначеного ВМД. Так, О. Б. Бігич пропонує дві підсистеми вправ для навчання аудіювання. До 1-ї підгрупи відносяться вправи для формування мовленнєвих навичок аудіювання (фонетичних, лексичних, граматичних) та розвитку мовленнєвих механізмів аудіювання (мовленнєвого слуху, аудитивної пам'яті, осмислення, ймовірного прогнозування) [2]. 2-га підсистема включає вправи для розвитку мовленнєвих умінь аудіювання (передбачати зміст, виділяти головне, знаходити деталі, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, зосереджувати увагу на діях і характеристиках персонажів, простежувати логічну послідовність подій і дотримуватися її при передачі змісту. Подібний підхід використовує О. Ю. Бочкарьова, яка виокремлює групу підготовчих вправ і групу власне аудитивних вправ. Метою першої групи вправ є подолання труднощів мовного та психологічного характеру. Друга група вправ спрямована на розвиток умінь аудіювання та реалізується на трьох етапах роботи з АТ (дотекстовому, етап в активному аудіюванні, післятекстовому) [3]. Двоцленну побудову системи вправ використовує і Р. І. Вікович, яка співвідносить її з етапами навчання [4]. К. О. Колеснікова пропонує підсистему вправ, що складається з трьох груп: 1) підготовчі вправи (для вдосконалення лексичних, граматичних і фонетичних навичок аудіювання та розвитку психологічних механізмів аудіювання), 2) мовленнєві вправи, що розмежовуються для дотекстового, текстового та післятекстового етапів), 3) контролюючі – для визначення рівня сформованості вмінь аудіювання [5, с. 101–107]. У контексті формування КА у процесі СР Д. В. Позняк пропонує комплекс вправ, до якого включає групу вправ для розвитку метакогнітивних умінь і групу вправ для розвитку та вдосконалення профільованих предметних умінь аудіювання [8, с. 109–110].

Проаналізувавши наявні в методичній науці підходи до виокремлення груп вправ для навчання аудіювання, ми створили підсистему вправ, до якої увійшли три групи вправ: 1) для формування мовленнєвих навичок і мовленнєвих механізмів аудіювання у процесі СР; 2) для розвитку та вдосконалення метакогнітивних умінь у СР з аудіювання; 3) для розвитку та вдосконалення вмінь аудіювання у СР, що продемонстровано на рис. 1.

В рамках кожної групи було виокремлено відповідні підгрупи вправ, а саме: 1) підгрупа вправ для формування фонетичних навичок аудіювання; 2) підгрупа вправ для формування лексичних навичок аудіювання; 3) підгрупа вправ для формування граматичних навичок аудіювання; 4) підгрупа вправ для розвитку мовленнєвого слуху; 5) підгрупа вправ для розвитку аудитивної пам'яті; 6) підгрупа вправ для розвитку механізму осмислення; 7) підгрупа вправ для розвитку механізму ймовірного прогнозування; 8) підгрупа вправ для розвитку рефлексивно-мотиваційних умінь; 9) підгрупа вправ для розвитку інструментально-організаційних умінь; 10) підгрупа вправ для розвитку вмінь реалізації навчальної діяльності; 11) підгрупа вправ для розвитку вмінь (само)контролю та рефлексії; 12) підгрупа вправ для розвитку вмінь розуміння основного змісту АТ; 13) підгрупа вправ для розвитку вмінь часткового розуміння АТ; 14) підгрупа вправ для розвитку вмінь повного розуміння АТ; 15) підгрупа вправ для розвитку вмінь письмової фіксації інформації під час аудіювання. Їхній вибір зумовлений специфікою роботи з АТ та умовами організації СР з ІМ.

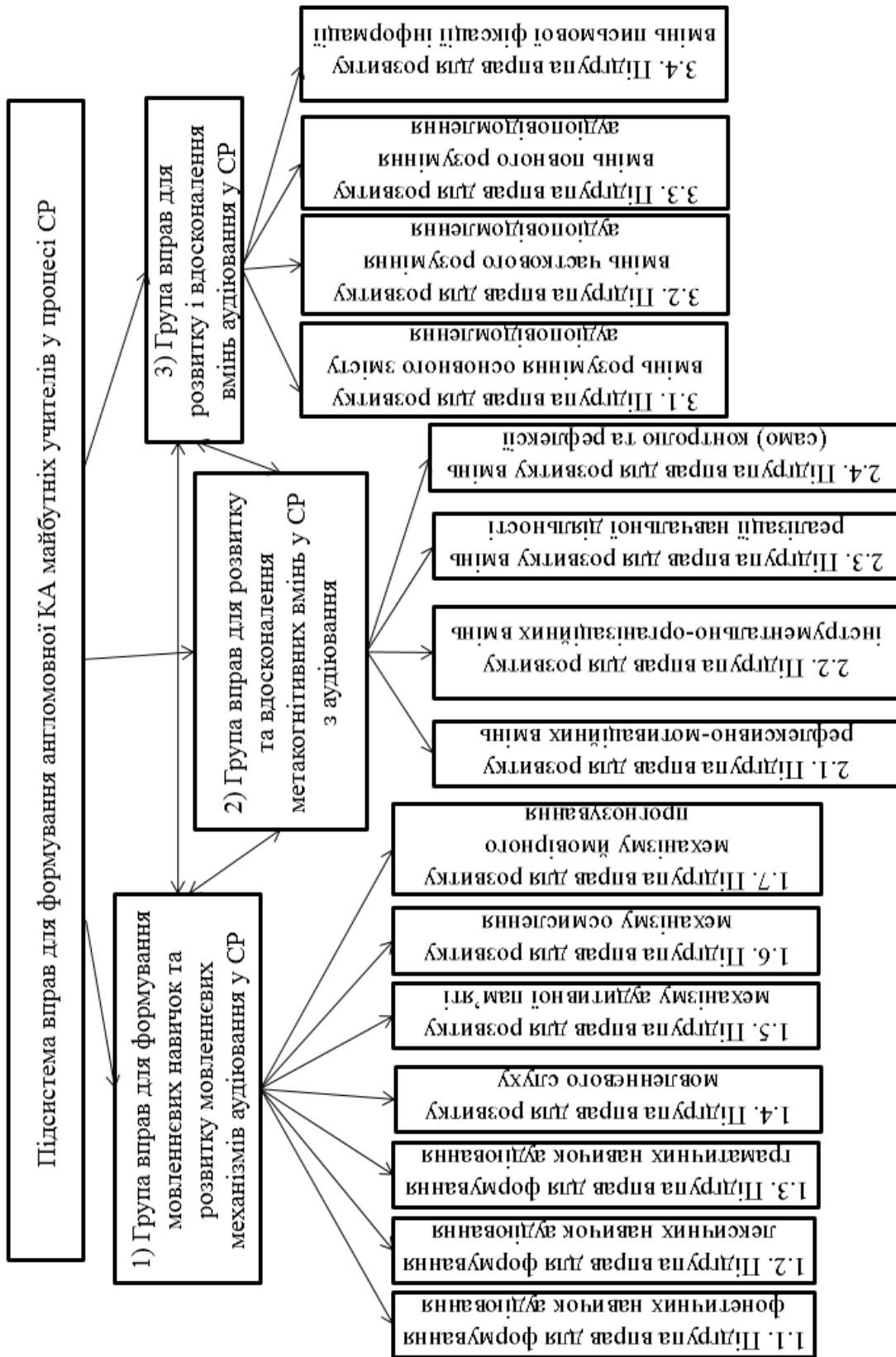

Рис. 1. Підсистема вправ для формування англomовної КА майбутніх учителів у процесі СР

Нижче наводимо приклади до груп вправ.

Група вправ для формування мовленнєвих навичок і розвитку мовленнєвих механізмів аудіювання

Приклад 1

Мета: створення мотивації до слухання та розуміння сприйнятої на слух інформації.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна, мінімально керована.

Вид вправи: відповіді на запитання, співвіднесення з власним досвідом.

Instruction: Listen to some students explaining their motives for studying English. Why do these students need to listen to English recordings?

	Why should he / she listen to English recordings?
Speaker 1	
Speaker 2	
Speaker 3	
Speaker 4	
Speaker 5	

Think and write why listening is necessary for you.

Приклад 2

Мета: формування рецептивних граматичних навичок розрізнення форм дієприкметника теперішнього та минулого часу.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: вибір правильного варіанту.

Instruction: Listen and circle the participle you hear.

1. They were (taken / taking) in by surprise.
2. She's always been (forbidden / forbidding) to do it.
3. It is (shaken / shaking) from time to time.
4. I was (given / giving) a chance to improve the things.
5. The leaves are (fallen / falling) and the trees look gloomy.
6. They were (beaten / beating).
7. They are (grown / growing).
8. Have they (thrown / been throwing) them out?
9. They are (eaten / eating).
10. It's (been / being) done.

Приклад 3

Мета: розвивати аудитивну пам'ять, формувати рецептивні граматичні навички сприйняття множини іменників.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: вибір правильного варіанту відповіді.

Instruction: Listen to the plural forms and underline the word you hear.

1. officers – offices	5. dancers – dances
2. villagers – villages	6. coppers – copies
3. watchers – watches	7. cookers – cookies
4. purchasers – purchases	8. researchers – researches

Приклад 4

Мета: активізація фонові інформації, створення установки на слухання тексту.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: сприйняття лінгвосціологічної інформації.

Instruction: Before listening to the podcast about Christmas sales read and study the information related to the text.

1. *After Christmas sales* – are the sales the stores have after the 25th of December (Christmas Day), they sell things which people didn't buy for Christmas;

2. *Christmas decorations* – are the things used to remind someone of the holiday. In the US a lot of people put lights outside their houses during Christmas;

For more information about Christmas and Christmas traditions you may go to <http://en.wikipedia.org/wiki/Christmas>

3. *"For better or for worse"* – the expression often used at a wedding ceremony when two people are getting married. They make promises to each other to stay with each other for rich or for poor.

Приклад 5

Мета: формувати рецептивні лексичні навички.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: співвіднесення слова з його значенням.

Instruction: Before listening to the podcast about shopping at the supermarket match the words and word combinations with the proper meaning.

__1. stoker	a. a large group of something delivered to the supermarket
__2. aisle	b. to keep something available to sell
__3. to be out of stock	c. grown without any artificial chemicals
__4. shipment	d. person who puts the shopping items on the shelves
__5. to discontinue	e. not to have anything in one's hands
__6. to stock	f. not to be available for sale
__7. organic	g. a place where you can walk between the shelves
__8. empty-handed	h. not to be available because it is not popular, expensive.

Група вправ для розвитку та вдосконалення метакогнітивних умінь у СР з аудіювання

Приклад 6

Мета: розвивати вміння аналізувати процес аудіювання.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: відповідь на запитання.

Instruction: After listening and performing the tasks, give answers to the following questions.

1. *Do you keep control over yourself in each of the listening stages (predicting, planning, monitoring and evaluating)?*

2. *Analyze your work on listening comprehension: what have you done easily and successfully? What was not fulfilled and why?*

Група вправ для розвитку та вдосконалення мовленнєвих умінь аудіювання у СР

Приклад 7

Мета: розвиток умінь письмової фіксації інформації, використання символів, виокремлення суттєвої інформації в тексті.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: короткий запис почутого АТ.

Instruction: Listen to the recording for the second time and take notes on the main information. Make use of the following symbols (yrs – years, GB – global warming, ↑increases, → leads to, + and). Do not write every word you hear. Do not write down full sentences. Do write the main ideas and some details.

Отже, ми пропонуємо підсистему вправ для формування англомовної КА майбутніх учителів у процесі СР, яка включає спеціальні групи вмінь для розвитку та вдосконалення метакогнітивних умінь аудіювання у процесі СР. Проаналізовано вимоги до вправ, а також критерії для визначення типів і видів вправ відповідно до мети дослідження. Визначено етапи формування англомовної КА майбутніх учителів у процесі СР. Запропонована підсистема вправ спрямована не лише на формування мовленнєвих навичок і розвиток мовленнєвих механізмів аудіювання у процесі СР, розвиток і вдосконалення вмінь аудіювання у процесі СР, але й на розвиток і вдосконалення метакогнітивних умінь аудіювання у процесі СР.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в дослідженні проблеми ведення навчального щоденника при формування КА у процесі СР.

Використані джерела

1. Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин – М. : Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.

2. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні / О. Б. Бігич // Іноземні мови. – 2012. – № 2. – С. 19–30.
3. Бочкарьова О. Ю. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови професійно спрямованого аудіювання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О. Ю. Бочкарьова. – К., 2007. – 278 с.
4. Вікович Р. І. Методика навчання студентів мовних спеціальностей аудіювання англомовних теленовін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Р. І. Вікович. – К., 2011. – 344 с.
5. Колесникова Е. А. Обучение аудированию с письменной фиксацией существенной информации студентов первого курса языкового педагогического вуза (английский язык) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Е. А. Колесникова. – М., 2008. – 240 с.
6. Леонтьев А. А. Основы психолингвистики / А. А. Леонтьев. – М. : Смысл, 1997. – 287 с.
7. Мацнева О. А. Навчання майбутніх учителів аудіювання англійського мовлення з національними та регіональними типами вимови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О. А. Мацнева. – К., 2009. – 261 с.
8. Позняк Д. В. Обучение студентов языкового вуза самостоятельному совершенствованию сложных аудитивных умений иноязычной речи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Д. В. Позняк. – Екатеринбург, 2007. – 230 с.
9. Склярєнко Н. К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь / Н. К. Склярєнко // Іноземні мови. – 1999. – № 3. – С. 3–7.
10. Сысоев П. В. Развитие умений учащихся воспринимать на слух текст на средней и старшей ступенях общего среднего образования / П. В. Сысоев // Иностранные языки в школе. – 2007. – № 4. – С. 9–18.
11. Шевкопляс Л. В. Зміст формування англомовної компетентності в аудіюванні майбутніх учителів у процесі самостійної роботи / Л. В. Шевкопляс // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 119. – С. 265–273.
12. Шевкопляс Л. В. Теоретичні передумови формування англомовної компетентності в аудіюванні майбутніх учителів у процесі самостійної роботи / Л. В. Шевкопляс // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія : Педагогіка та психологія. – 2011. – Вип. 19. – С. 102–109.

Шевкопляс Л. В.

УПРАЖНЕННЯ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В АУДИРОВАНИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ В ПРОЦЕССЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ

В статье описывается подсистема упражнений для формирования англоязычной компетенции в аудировании будущих учителей. Описано три этапа формирования указанной компетенции: подготовительный, основной, итоговый. В подсистему упражнений включено три группы упражнений, иллюстрированных примерами: для формирования речевых навыков и развития речевых механизмов аудирования; для развития и совершенствования метакогнитивных умений аудирования в СР; для развития и совершенствования умений аудирования в СР.

Ключевые слова: подсистема упражнений, подготовка будущих учителей, самостоятельная работа, компетенция в аудировании.

Shevkoptyas L. V.

THE SUBSYSTEM OF EXERCISES FOR FORMING FUTURE EFL TEACHERS' LISTENING COMPREHENSION COMPETENCE IN SELF-STUDY WORK

The article is dedicated to the description of the subsystem of exercises for forming prospective EFL teachers' listening comprehension competence in self-study work. The types of exercises have been defined. The criteria for elaborating the exercises for forming future EFL teachers' listening comprehension competence included: focus on input or output of information, communicativeness, motivation, the level of guidance of students' language activity, presence or absence of supports, function in the learning process, the place of performance, the way of organization. The stages of forming future EFL teachers' listening comprehension competence included: the preparatory stage, the main stage and the final stage. The preparatory stage is aimed at developing students' speech mechanisms, activating background knowledge, improving lexical, phonetic and grammatical habits in listening comprehension, acknowledging the students with the listening comprehension strategies and developing reflexive-motivational skills. The main stage refers to developing the skills for skim listening, for partial listening and for detailed comprehension, note-taking skills and self-study orientation and realization skills. The final stage focuses on improving listening comprehension skills in self-study work and developing reflexive and self-assessment skills. The subsystem of exercises for forming future EFL teachers' listening comprehension competence in self-study work comprises three groups of exercises: for forming speech habits and developing the mechanisms of listening comprehension in self-study work, for developing metacognitive skills for self-study work in listening comprehension, for developing and improving listening comprehension skills in self-study work. Exemplified are the exercises that have been developed for the future teachers.

Key words: subsystem of exercises, future EFL teachers' preparation, self-study work, listening comprehension competence.

Стаття надійшла до редакції 11.10.2016